

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.57310>

Makale türü: Araştırma makalesi		Article type: Research article
Geliş tarihi	17.01.2022	Submitted date
Kabul tarihi	09.02.2022	Accepted date
Elektronik yayın tarihi	28.02.2022	Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Üst Erdem, S. & Çakın, M. B. (2022). Fuzûlî'nin Su Kasidesini Hadikatü's-Süedâ İle Yeniden Okumak. *Journal of History School*, 56, 748-771.

FUZÛLÎ'NİN SU KASİDESİNİ HADİKATÜ'S-SÜEDÂ İLE YENİDEN OKUMAK¹**Sibel ÜST ERDEM² & Mehmet Burak ÇAKIN³****Öz**

Fuzûlî'nin Su Kasidesi klasik edebiyat geleneği içinde yazılan en güzel naat örneklerinden biriyken Hadikatü's-Süedâ adlı eseri ise maktel türünün en güzel örneği kabul edilmektedir. Kendi türlerinin en güzel örnekleri olan iki eser arasında ifade ve anlam bakımından büyük benzerlikler olduğu düşünülmektedir. Fuzûlî'nin inanç dünyası üzerindeki en etkili hususlardan biri Ehli Beyt sevgisi ile Kerbela hadisesinden dolayı duyduğu üzüntüdür. Su Kasidesi'nde de Hz. Peygamber sevgisine ilaveten bu sevgi ve üzüntünün izlerini bulmak mümkündür. Bu sebeple Su Kasidesi, Hadikatü's-Süedâ üzerinden okunarak şiirdeki farklı anlam katmanları ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ancak kasidenin beyit sayısının fazla oluşu ve yayın şartlarının sınırlılığı çalışmanın bölümler halinde yayınlanmasını zaruri kılmıştır. Bu sebepten makale bölümler halinde yayınlanacaktır. Makalede Su Kasidesi'nin ilk sekiz beyti incelenmiştir. İncelenen kısımda Hz. Hüseyin hadisesi ile bahsi geçen peygamberlerin musibetleri karşılatırılmış ve onun hadisesinin daha üzüntü verici olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla denilebilir ki; Su Kasidesi'nin ilk sekiz beyti ile Hadikatü's-Süedâ'nın ilk kısmı anlam katmanlarının değerlendirilmesi ile birebir eşleşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fuzûlî, Su Kasidesi, Hadikatü's-Süedâ, Naat, Maktel

¹ Makale yazımı yazar etki oranı: 1.yazar: %50, 2. yazar: %50

²Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, sibelusts@gmail.com, Orcid: 0000-0003-2935-3574

³ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Türk-İslam Edebiyatı Anabilim Dalı, mehmetburak44@gmail.com, Orcid: 0000-0003-0579-4850

Re-Reading Fuzuli's Su Kasidah With Hadikatu's-Sueda

Abstract

While Fuzûlî's Su Kasidah is one of the most beautiful examples of naat that written in the tradition of the classical literature. And his work named Hadikatü's-Süedâ is the most beautiful example of maktel type. It's thought that there are a lot of similarities between the two works which are the best examples of their own genre, in terms of expression and meaning. One of the most influential issues on Fuzûlî's world of belief is his love for the ehlibeyt and his sadness for Kerbela. It is possible to find love for Hz. Muhammed and in addition to traces of this love and sadness in Su Kasidah. For this reason, it will be tried to be revealed different layers of meaning by reading through Haidkatü's-Süedâ in the poem. However, the large number of couplets in the kasidah and the limitations of the publication conditions made it necessary to publish the work in sections. For this reason, the article will be published in sections. In the article, the first eight couplets of the Su Kasidah were examined. Huseyin's incident and the calamities of the prophets in Hadikatu's-Sueda were compared ve it was stated that Huseyin's incident was more sad for community, in the examined part. Therefore, it can be said that; the first eight couplets of Su Kasidah and the first part of Hadikatu's-Sueda match exactly with the evaluation of the layers of meaning.

Keywords: Fuzûlî, Su Kasidah, Hadikatü's-Süedâ, Naat, Maqtel

GİRİŞ

XVI. yüzyılın en büyük şairlerinden olan Fuzûlî (Olgun, 1936; Refioğlu, 1945; Tarlan, 1950; Mazıoğlu, 1951; Kürkçüoğlu, 1955; Kürkçüoğlu, 1956; Gölpinarlı, 1961; Ayan, 1981; Güngör, 1985; Karahan, 1989; Akyüz, Beken & Yüksel, 1990; Mazıoğlu, 1997; Doğan, 1998; Dilçin, 2001; Tarlan, 2013) hem kendi dönemi hem de sonraki dönemde üslubu ve şiir anlayışıyla birçok şaire feyz vermiş nazirelere zemin olmuştur. “Şiir nasıl olmalıdır?” sorusunu Dibacesinde yanıtlamış ve poetikasının esaslarını çizmiştir. Fuzûlî'ye göre şiirin muhakkak ilimle harmanlanması gerekir. Aksi halde şiir kıymetsizdir: “*Zirâ ki ilimsüz şi'r esâsı yok dîvâr kimi olur ve esassuz dîvâr gayet de bî-i'tibâr olur. Pâye-i şi'rümi hilye-i ilmden mu'arrâ olmağı mücib-i ihânet bilüb ve ilmsüz şi'rden kâleb-i bî-rûh kimi teneffür kılub bir müddet nakd-i hayâtum sarf-i iktisâb-ı fünûn-i ilm-i aklî vü hendesî kılmağın müürur ile le'âli-i esnâf-ı hünerden şâhed-i nazmuma pîrâyeler müretteb kıldum ve tedrîc ile tetebbu'-i tefâsir ü ehâdis idüb fazîlet-i şi're mezemmet isnâdı naks-ı himmet olduğunun hakikat bildüm.*” (Üzgör, 1990, s. 276) ifadeleri ile ilme verdiği kıymeti gözler önüne serer. Şiirin ilimle yoğrulması aynı zamanda şiir söylemede anlam derinliğine fırsat vereceğinden şair bunun bilincine varmış şiirini bir gerçek, bir mecaz anlamın dışına taşımış ve okundukça anlam katmanlarına ayrılan şiiri teşekkül ettirmiştir. Bu bağlamda;

Fuzûlî'nin şiirleri anlam katmanlarına ayrılırken hem edebiyatın; hem de şairin de ifade ettiği gibi akli ve nakli ilimlerin dönemin bilgi varlığı da dikkate alınarak sınırlarının zorlandığı düşünülmelidir.

Çalışmada, Fuzûlî'nin çok sevilen ve her dönemde okunan “*Su Kasidesi*”nin yine şairin kendisine ait olan *Hadikatü's-Süedâ* ile yeniden yorumlanmasına çalışılacaktır.

1. Saçma ey göz eşkten gönlümdeki odlare su

Kim bu denlü dutışan odlare kılmaz çare su

“*Ey göz! Gönlümdeki âteşe su saçma ki bu kadar tutuşmuş âteşe su çâre kılmaz.*”

Şair, gönülde öylesine büyük bir yangından bahseder ki; göz ne kadar ağlarsa ağlasın bu yangını söndürecek güçte değildir. Burada yangından kastın üzüntü, dert, gam, keder olduğu anlaşılmaktadır. Şiirin bir naat olduğu göz önünde bulundurulursa burada “od”, Hz. Peygamber'e duyulan “aşk ateşi” ve ondan ayrı düşmüş olmaktan kaynaklanan “hicran ateşi” şeklinde yorumlanabilir.

Ateş kelimesi, Türkçede büyük dert, bela, musibet ve kederi anlatmak için mecazî olarak kullanılmaktadır. “Ateş düştüğü yeri yakar.”, “içine ateş düşmek”, “içi yanmak” gibi kalıp ifadeler bu anlama gelmektedir. Zaten aşk ve hicran için “ateş” mazmununun kullanılması da bunların büyük dert olma özelliğinden kaynaklanmaktadır. Fakat Fuzûlî'nin şiirinde kullandığı görünen anlam dışında alt anlam katmanlarında çeşitli telmihlerle birçok mana barındırdığı açıktır. Beytin açıklanabilmesi için öncelikle gönüldeki bu yangına sebep olan şeyin açıklığa kavuşturulması gerekir. Çalışmanın başlığında da belirtildiği üzere *Hadikatü's-Süedâ*'dan (Güngör, 1985) yola çıkılarak kasidenin şerhi yapılacaktır.

Hadikatü's-Süedâ'da insanlığın başlangıcı yani Hz. Âdem'in yaratılışı anlatılırken onun hilkat ve fitratının belâ ve musibetle yoğrulduğuna yer verilir:

“*Mihnet-serây-ı hilkat ve dârü'l-belâ-yı fitratda musibet-zedeler pişvâsı ve dil-şû[rî]deler muktedâsı Âdem-i Safî'dür. Şiir:*

Âdem ki fezâ-yı âleme basdı kadem

Endûh u belâyaya evvel oldı hem-dem

Mahsûsdur Âdem'e belâ-yı âlem

Âlemde belâ çekmeyen olmaz âdem” (Güngör, 1985, s. 28).

Hz. Âdem'in uğradığı bela ve musibetler, kendisi yaratılmadan evvel meleklerin onun hakkındaki su-i zanları ve ithamları ile başlamaktadır. Melekler onun yaratılacağını öğrendikleri zaman, kendisine yeryüzünde fesat çıkaracağı ve kan dökeceği ithamında bulunmuşlardır. Daha sonra, yaratılacağı toprak kırk gün

boyunca bir buluttan yağın yağmur ile ıslatılmıştır. Ancak bu bulut otuz dokuz gün boyunca elem deryâsı ve gam çeşmesinden nemini almış ve toprağa mihnet yağmuru yağdırmıştır. Sadece kırkıncı gün ferah denizinden birkaç damla getirerek o çamurun üzerine bırakmıştır.

“Âdem'ün gam birle toprağın muhammer kıldılar

Anda derd ü mihnete menzil mukarrer kıldılar

Mevkîd-i nîrân-ı endûh eyleyüp terkibini

Safha-yı cânında nakş-ı gam musavver kıldılar” (Güngör, 1985, s.29).

Böylece Hz. Âdem ile birlikte hamurunda bela, üzüntü, dert, gam, keder olan insanın gönlünün yanışına ilk sebep tespit edilmiş olur.

Bu özelliklerle yaratıldıktan sonra cennete konan Hz. Âdem'in gam ve kederi, umulanın aksine bitmemiş bilakis yeni başlamıştır. Hz. Âdem'e cennette bir ağaç yasaklanmıştı. O ağacın meyvesi üzüntü ve keder, gölgesi zulûmat ve hayrettir. Ayrıca Hz. Âdem cennette şâhid-i muhabbete gönül verir ve bu durum aşkın mülazımı olan tüm belaların onu bulmasını beraberinde getirir.

“El-kıssa Âdem'e hükm oldu ki Ey Âdem eğer murâdun bihişt ise müyesser oldu kanâ'at kıl ve şecer-i menhiyye etrafına varma ve ana mâyil olma ve muhakak bil ki anun mîvesi endûh u mihnet ve sâyesi zulmet ü hayretdür. Âdem tabiatı muktezâsınca çün bihişti görmüşdi. Andan rağbet götürüp şâhid-i mahabbete gönül virmişti. Lâcerem leşker-i belâ ki lâzime-i ışkdu ana mülâzım oldu ve girdâb-ı mihnet ki ayn-ı deryâ-yı mahabbetdur anı ihâta kıldı.” (Güngör, 1985, s.32).

Hz. Âdem; temiz yaratılışı sebebiyle yalan ve hilafı bilmediği için İblis'in sözlerini nasihat kabul ederek yasak meyveden yemiş, bunun neticesinde cennetten kovulmuştur:

“Rivâyetdür ki şecere-i menhiyye mîvesin Âdem ü Havvâ tenâvül itdükten sonra gerd-i idbâr çihre-i i'tibârların dutup ve efser-i izzet fark-ı iktidârlarından düşüp hil'at-ı kerâmet bedenlerinden intiza' bulup sûret-i hâlleri diger-gûn olup muztarib ve mütehayyir kaldılar ve mesned-i izzetde iken mu'tekif-i zâviyey-i hurman oldular. Hizmetlerine Rıdvân me'mûr iken anlardan nefret kıldı ve serây-ı sürûrları ma'mur iken seyl-i hâdiseden vîran oldu.” (Güngör, 1985, s.29-30).

Cennet, Hz. Âdem ve insanlık için hem anayurt hem de Yaratıcı ile birlikte olunan mekândır. Ancak buradan kovulmak, insan için artık hem anayurttan ayrılmak hem de Yaratıcı'dan ayrı düşmektir. Allah, sâlik için aşkın kendisidir. Bu sebeple ilâhî aşkın kaynağından, sevgiliden ayrılmak insanın gönlünü sürekli harlanan ateşe salan bir diğer sebep olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan, cennetten kovuluşu ile birlikte aslî sevgiliden ve vatandan uzaklaşır ve sürekli o

sevgiliye ve onun mekânına duyduğu hasret ile yanıp durur. Dünyaya sürülen insan için artık geriye dönüp sevgiliyle yaşama arzusu baş gösterir. O yüzdendir ki ölüm tekrar kavuşmanın sonsuzluğa doğmanın biricik yolu olur.

Dünyaya gönderilen Hz. Âdem; bu sefer Hz. Havvâ'dan ayrılmak zorunda kalır, bu ayrılık neticesinde başına binlerce bela gelir. Hz. Âdem dünyada iken devamlı ağlar. Öyle ki gözlerinden akan yaşlar ile Fırat ve Dicle misâli nehirler vücuda gelmiştir (Güngör, 1985, s.35). Bunca nedâmet ve gözyaşı neticesinde tevbesi kabul edilen Hz. Âdem'in başına bu sefer de oğlu Hâbil'in öldürülmesi musibeti gelir (Güngör, 1985, s.37).

Hadikatü's-Süedâ'da Hz. Âdem'in musibetinin anlatıldığı ilk bölüm, Su Kasidesi'nin ilk beytinde bahsi geçen “gönülde teskin edilemeyen ateş”in sebeplerini ortaya koymaktadır. İnsan yaratılış itibariyle zaten gam, bela ve musibetle yoğrulmuş, sadece bir nebze ferahlık ile dinlendirilmiştir. Öte yandan ilk sınavında şeytana yenik düşmüş, vatanından kovularak sürgüne gönderilmiştir. Bununla birlikte aslı sevgiliden de uzak düşmüş, ızdırabı katlanarak artmıştır. Ancak şiirdeki anlam katmanı bununla sınırlı değildir. Şiirin özellikle ilk yirmi beytinde Hz. Hüseyin ve Kerbela hadisesine yapılan atıf ve telmihler bu ilk beyitten itibaren kendisini hissettirmektedir. Fuzûlî, Hz. Âdem'in musibetini yukarıda kısaca özetlendiği şekilde anlattıktan sonra Hz. Âdem'in musibeti ile Hz. Hüseyin'in musibetini karşılaştırmakta ve Hz. Hüseyin'in musibetinin Hz. Âdem'inkinden çok daha büyük olduğunu dile getirmektedir:

“Bî-tekellüf Hüseyin-i mazlûmun katli vâkıa-yı a'zam ve hadîse-i ekberdür ve ol çekdüğü mihnet Âdem çekdüğü mihnetden beterdür. Eđerçi Âdem bihiştten cüda düşüp vadi-yi gurbetde sergerdân oldu ammâ Hz. Hüseyin Medîne-i mutahhara ve Mekke-i muazzama ve ravza-i Resulullâh'dan mahrûm olup gurbet-i Kerbelâ'da âzâr ü îzâ buldı ve eger Âdem bir ferzendenün katlinden mütezecir olup melâlet çekdi, ol hazret evlâd-ı müteaddid şehâdetin müşâhede kılup eşk-i nedâmet dökdi.

Mihmet-i Âdem degül mânend-i endûh-ı Hüseyin

Fi'l-mesel bir şu'ledir berk-i belâdan ol şerer

Eşref-i halk-ı cihânun ekser-i evlâdını

Katl iden dünyâda vü ukbâda olmaz behre-ver” (Güngör, 1985, s.39).

İslam geleneği içinde Kerbela hadisesinin ne kadar büyük bir musibet olarak kabul edildiği bilinmektedir. Özellikle Şia geleneğinde bu hadisenin, geleneğin temelini oluşturan ana unsurlardan biri olduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim Şia kaynaklarında bu hadisenin dehşeti, musibetinin büyüklüğü, Hz. Hüseyin ve Kerbela hadisesinin sürekli anılarak canlı tutulmasının, Hz. Hüseyin için ağlamanın ve ağlatmanın önemi hakkında birçok rivâyet aktarılmaktadır.

Örneğin; kendisi de hanımı tarafından zehirlenerek feci bir şekilde şehit edilen Hz. Hasan'ın, kardeşi Hz. Hüseyin'e söylediği rivâyet edilen hadis meselenin büyüklüğünü vurgulaması açısından önemlidir:

“Hüseyin bin Ali (as) bir gün Hasan'ın (as) yanına gitti. Onu görünce ağlamaya başladı. 'Seni ağlatan nedir, ey Eba Abdullah?' deyince 'Sana yapılacaklara ağlıyorum.' dedi. Bunun üzerine Hasan (as) 'Benim başıma gelen zehirlenerek öldürülmemdir. Ey Eba Abdullah, ama senin günün gibi bir gün yoktur. Dedemiz Muhammed'in (saa) dininden olduğunu iddia eden otuz bin kişi senin için gelecek, İslam dininden görünecekler, seni öldürüp kanını dökmek, saygınlığını ayaklar altına almak kadın ve çocuklarını esir etmek için toplanacaklar...” (el-Meclisî, 1414, s.218).

Fuzûlî, kasidesinin ilk beytinde gözyaşı ve ağlamak ile ilgili ifadeleri kullanmayı tercih etmiştir. Hz. Hüseyin'e ağlayarak hatirasını canlı tutmak, Şia geleneğinin kalıcılık ve sürekliliğini sağlayan en önemli hususlardan biridir (Büyükkara, 2002). Fuzûlî bu gerçeği şöyle dile getirmiştir:

“El-minnetü lillâh ki fırka-i ehl-i İslâm'a ve zümre-i ashâb-ı îmâna bu saâdet müyesser ve bu âdet mukarrer olupdur ki her mâh-ı Muharrem tecdîd-i merâsim-i mâtem idüp etrâf ü cevânibden müteveccih-i deşt-i Kerbelâ olurlar ve ol türbet-i şerîfde buk'a buk'a mecâlis ü mehâil kurup tekrâr-ı vekâyi-i Kerbelâ'yla şühedâ-yı dâg-ı musîbetin tâze kılurlar.” (Güngör, 1985, s.24).

Şia kaynaklarında Hz. Hüseyin'e ağlamanın fazileti ve sevabı ile ilgili birçok hadis nakledilmiştir. İmamiye Şiası'nın sekizinci imam olarak kabul ettiği İmam Ali bin Musa Rıza'dan rivâyet edilen *“Ağlayanlar Hüseyin gibi biri için ağlasınlar, ona ağlamak büyük günahları yok eder.”* (el-Meclisî, 1414, s.44/283) anlamındaki sözü bu rivâyetlerden biridir.

Fuzûlî, *Hadikatü's-Süedâ*'nın çeşitli yerlerinde Hz. Hüseyin'in musibetinin büyüklüğü ve ona ağlamanın mükâfatı hakkında birçok rivâyet aktarmakta ve bu konunun önemini her vesile ile vurgulamaktadır:

“Ve Mesâbihü'l-Kulub'da mezkûrdur ki Ka'bü'l-Ahbâr bir gün ahbâr-ı selef nakl derken didi: 'Ey kavm mesâyib-i cemî-i ezmineye vâkıf oldum ve nevâyib-i mecmû-ı tâyîfeye itulâ buldum vâkıa-i Kerbelâ'dan as'ab hadîseye muttali olmadım ve andan a'zam musîbete mutalaa kılmadım. Hakkâ ki Hazret-i Hüseyin-i mazlûm şehîd oldukda yedi eflâk kan ağladı. Didiler 'Yâ Ebâ İshâk hergiz eflâk kan ağlar mı?' didi Veylekum inne katle'l-Huseyn emrun azîm yani ey bî-derdler katl-i Hüseyin emr-i azîmdür” (Güngör, 1985, s.22).

“Bu dahı cümle-i ahbâr-ı sahîhadandır ki men bekâ ale'l-Hüseyni ev tebâkâ vecebet lehu'l-cennet. Yani her kim Hüseyin için ağlaya ya bir kimesneyi ağlada vâcib olan ana duhûl-ı cennet.” (Güngör, 1985, s.23).

“Kerbelâ deşinde Şâh-ı Kerbelâ'nun hâline
İttifâk-ı 'âm olup mecmû-ı âlem ağladı
Pâye-i arş-ı muallâda tüküp Cibrîl eşk
Ravza-i Rıdvân'da rûh-ı Nûh u Âdem ağladı” (Güngör, 1985, s.115).

“Hakkâ ki Hüseyin-şehîdüin zıkr-i vâkıa-ı şehâdeti mûcib-i tecdîd-i kemâl-i ihlâs ü itikâd olmagın ayn-ı ibâdetdür ve mâzlûm-ı Kerbelâ'nun tekrar-ı Vakâyi-i musîbeti bâ'is-i tenbîh-i ehl-i gaflet olduğu sebebden kemâl-i saâdetdür. Şi'r:

Her kim zıkr-i vâkıa-i Kerbelâ ile
Bir nâtüvânın eyleye çeşmini eşk-bâr
Gül-zâr-ı izz ü câhını ser-seb kılmağa
Ol çeşm-i eşk-bâr yeter ebr-i bahâr” (Güngör, 1985, s.243).

“Ol la'l pâre dirdi eger kılmasaydı kâr
Farkına urmaz idi zemîn seng-i kûh-sâr
Ger olmasaydı vâsıta-i mâtem-i Hüseyin
Seyl-âb-ı eşk akıtmaz idi çeşm-i çeşme-sâr” (Güngör, 1985, s.250).

Bilmek gerek ki devr-i Âdem'den Hatem-i Enbiyâ'ya dek cemî'-i âsâr ü emsârda tamâmî-i efrâd-ı insâna vâkı' olan enâf-ı beliyâtı cem itseler Kerbelâ musîbetinün binden birine berâber olmaz ve itikâd itmek gerek ki sâyir beliyâtün ayn-ı vâkı-a-i Kerbelâ'nun tasavvurunca hakikat ehline eser kılmaz (Güngör, 1985, s.442-443).

“Kerbela teşneleri yâ d kılup eşk töken
Âteş-ı rûz-ı cezâdan elem ü gam çekmez
Şühedâ hâlin anup şevkle yanup yakılan
Elem-i şu'le-i nîrân-ı cehennem çekmez” (Güngör, 1985, s.53).

“Şeyh Sehl bin Abdullah dimişdür ki: 'Ben Aşûrâ günü eşk-i nedâmet tökerdüm ve teessüf çekerdüm ki dirîgâ vâkı'a-i Kerbelâ'da ol şâhun mülâzemetine muvaffak olmadum ve makdeminde sa'âdet-i şehâdet bulmadum, bu melâletle dîde-i nem-nâküm yukuya gitdükdde Hazret-i Resûl vâkı'amda gördüm buyurdi ki: Ey Sehl Hazret-i Zü'celâl'ün azameti hakkı-çün ki her katre-i eşk ki benüm ferzendüm musîbetinde gözden tökdün ol kadar sevâba sebebdür ki küttâb-ı dîvân acizdür.' Ve bu dahı ahbâr-ı muteberdendir ki Hazret-i Hüseyin rûz-ı kıyâmet arsa-i Arasat'da çihre-i hûn-âlûdla münâcât ide ki rabbî şeffî'nî men bekâ 'alâ musîbeti ya'nî ya İlâhî ruhsat-ı şefâ'at vir bana anlar için ki musîbetümde eşk-bâr olmuşlar bu ta'zîyetde Ehli Beyt'üme teşebbüh itmişler.

Hoş ol ki yâd kılup Kerbelâ şehîdlerin

*Zamân zamân töke lü'lü'-i şâh-vâr-ı sirişk
Ger olmasaydı garaz-ı mâtem-i Hüseyin-i şehîd
Riyâz-ı dîdede olmazdı cûybar-ı sirişk*” (Güngör, 1985, s.54).

Yine Hadikatü's-Süedâ'da Hz. Peygamber'in Hz. Hüseyin ile ilgili olarak yaşadığı aktarılan şu hadise ile beyitte ifadesini bulan anlam ve mazmun ilişkisi oldukça dikkat çekicidir:

“Rivâyetdür ki eyyâm-ı tufûliyyetde bir gün Hazret-i Resûl ol masûmı kinârına alup yüzün yüzine sürüp şeh-zâdeye takâzâ-yı irâkat zâhir olup katarâtından bir reşha Hazret-i Resûl'un dâmân-ı ismetine irişdi. Ümmü'l-Fazl ol vâkıa'dan eser-i infîâl peydâ kılup ol mazlûmı unfla Hazret-i Resûl'un kinârından aldı bir nev'le ki tâb'-ı nâziki münzecir olup giryân oldı. Hazret-i Resûl eyitdi: Ey Ümmü'l-Fazl nişe cüger-güşemi ağlatdun mukarrerdür ki bu katrenün kudûreti endek suyla zâhir olur ammâ bu mazlûmun kudûret-i hâtırından hâturuma yeten kudûret deryâlarla zâil olmaz. Bu hâle mukârin Cebrâil nüzûl idüp eyitdi: Yâ Resûlallâh sen Hüseyin'ün bir katre-i âb-ı dîdesi tökilmekten mükedder olursın, Kerbelâ'da azâsından yüz çeşme açılup bir birinden seyl-i hûn akdugın görsen hâlün n'olur. Hazret-i Resûl müteellim olup giryân oldı.” (Güngör, 1985, s.246).

Yukarıda nakledilen rivayette Hz. Peygamber'in söylemiş olduğu “*bu katrenün kudûreti endek suyla zâil olur ammâ bu mazlûmun kudûret-i hâtırından hâturuma yeten kudûret deryâlarla zâyil olmaz.*” sözü beyitte sözü edilen ateşi söndürmeye hiçbir suyun etki etmeyeceği ifadesi ile bire bir örtüşmektedir. Bu, beyitte geçen ateşin Hz. Hüseyin ve ashabının Kerbela'da yaşadığı musibet sebebiyle şairin duyduğu acı ve üzüntüyü de işaret ettiğini göstermektedir.

*“Muharremdür gönül feryâda gel âh eyle efgân kıl
Azâ dut başa topraklar savur çâk-ı girîbân kıl
Kılup kat'-ı nazar mâh-ı Muharrem ayş u işretten
Dem-â-dem çeşmüni mazlûmlar yâdıyla giryân kıl
Urup gerdûna berk-i âh-ı âteş-bârdan âteş
Binâsın yak anı devr-i muhâlîfden peşimân kıl*” (Güngör, 1985, s.443-444).

Fuzûlî her ne kadar bu beyitte “Saçma ey göz eşkden” diyerek ağlamamayı salık veriyor gibi görünse de, burada esas amacının derdinin büyüklüğü karşısında ağlamanın kifayetsizliğini anlatmak olduğu açıktır. Yani Fuzûlî ne kadar ağlarsa ağlasın bu ağlamaların asla büyük derdini dindiremeyeceğini ifade etmektedir. Derdini dindirmese bile bu ağlamalardan başka bir yol da yoktur. Hz. Hüseyin'in maruz kaldığı hadiseden dolayı ağlamak olanı değiştirmese de Hz. Âdem'in ağlayışı ile affın müjdelenmesi arayışı sezdirilmektedir.

Naat olan Su Kasidesi'nin ilk beytinde geçen gönüldeki ateş, bu ateşin asla sönmemesi, bu ateşten dolayı sürekli ağlayıp gözyaşı dökmek ifadeleri ile Peygamber sevgisi ve hasretinin kastedildiği rahatlıkla anlaşılmaktadır. Ancak beyit, Hadikatü's-Süedâ ile okunduğu zaman daha derinlerde iki farklı anlam katmanının olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki Hz. Âdem'in musibetidir, ikincisi ise Hz. Âdem'in musibeti ile karşılaştırılan Hz. Hüseyin'in musibetidir. Hem her iki eserdeki sıralama hem de karşılaştırılan bölümlerdeki benzer ifadeler bu görüşü destekler mahiyettedir.

Bahsi geçen bu anlam katmanları ikinci beyitte de, Hadikatü's-Süedâ'nın musibetini anlattığı ikinci Peygamber olan Hz. Nûh ile ilişkili bir şekilde sürdürülmektedir.

2. Âb-gündür günbed-i devvâr rengi bilmezem

Yâ muhîl olmuş gözümden günbed-i devvâre su

“Bilmiyorum ki gökyüzünün rengi mi su rengindedir, yoksa gözümden (akan) su mu gökyüzünü kaplamıştır.”

Bir önceki beyitin devamı mahiyetinde olan bu beyitte Fuzûlî, ifrat derecesindeki ağlamasını mübalağa ile anlatmaktadır. Öyle ki ilk beyitte bahsi geçen gönlündeki otlardan kaynaklanan gözyaşları her yeri kaplamış, her yer su rengine bürünmüştür.

Bu beyitte suyun yeri göğü kaplaması, her şeyin su rengine bürünmesi ve suyun “muhîl” olması Hz. Nûh'un tufanını çağrıştırmaktadır. *Hadikatü's-Süedâ*'da Hz. Âdem'in musibetinden sonra Hz. Nûh'un musibetinin anlatılmış olması, iki beyit arasındaki ilişkinin bu bağlamda değerlendirilebileceğini göstermektedir. *Hadikatü's-Süedâ*'da; Hz. Nûh'un kavmini yıllarca uyardığı, buna karşılık kavminden sıkıntı ve eziyetten başka bir şey görmediğinin anlatılmasının ardından tufan ile birlikte kavminden kurtulduğu anlatılmaktadır.

*“Hazret-i Nûh duâ kıldı ki **Rabbî ennî mağlûbun fentesir**⁴ nâvek-i duâsı hedef-i icâbete yetüp ve ihâta-i tûfân âlemi dutup cemî-i muhâlîf garka oldu, hemân Nûh tâbi'lerle kurtıldı. Şi'r:*

*Seyl-i bîdâd sitemdür menşe-i tûfân-ı Nûh
Olmasun gâfil belâdan ehl-i bîdâd ü sitem
Hâne-i zâlim gider seyl-âba mânend-i habâb
Dutsa tûfân âlemi mazlûma tûfândan ne gam”* (Güngör, 1985, s.40).

⁴ Kamer, 54/10.

Hadikatü's-Süedâ'ya göre tufan devam ederken Kerbela'ya geldiklerinde gemi aniden sebepsiz yere durur. Hz. Nûh geminin durmasına şaşırır. Hz. Nûh'a buranın Ehli Beyt'in katledileceği yer olduğu nidası gelir. Konunun bu kısmında "Ehli Beyt'im Nûh'un gemisi gibidir; binen kurtulur, binmeyen boğulur." (Nişaburî, s. 3/162) hadisine atıfta bulunularak Hz. Nûh ile Ehli Beyt ve Hz. Hüseyin'in musibeti arasında ilişki kurulur:

"Fi'l-vâkı teemmül itdükde münâsib görinür hadîs-i sahîh muktezâsınca sefîne-i Nûh'a Ehl-i Beyt-i risâlet zîrâ hevâ-yı nefis-i ashâb-ı inâdla deryâ-yı mesâyib mütelâtım oldukda ve sahrâ-yı Kerbelâ'yı tûfân-ıbelâ ihâta kaldukda her kim Ehl-i Beyt'e dâhil idi belâ-yı masiyetden necât buldı ve her kim hâricdi helâk oldu." (Güngör, 1985, s.41-42).

Hz. Hüseyin ve Nûh tufânı arasındaki bu ilişki göz önünde tutulduğunda tufanın sebebinin âlemin ve feleklerin Hz. Hüseyin'e üzülmeleri ve o musibetten dolayı ağlaması şeklinde bir hüsn-i talili akla getirmektedir. Nitekim Fuzûlî, feleklerin Hz. Hüseyin'e ağladığını ifade etmektedir:

*"Kerbelâ deştiniün âvârelerin yâd kılıp
Ahter-i eşk töküüp gerdiş-i gerdûn ağlar
Çarhdan ağlama zâlim deyü ey gâfil kim
Çarh bu vâkıada cümleden efvün ağlar"* (Güngör, 1985, s.250).

Su kasidesinin bu ikinci beyti ile Hz. Nûh tufanı arasındaki benzerlik oldukça dikkat çekicidir. Beyitteki anlam katmanlarından ilkinin Hz. Nûh'a telmih olduğu anlaşılmaktadır. Bundan daha derin yapıda ise feleklerin Hz. Hüseyin'e ağlayarak tufanı vücuda getirdikleri izlenimini uyandırmaktadır. Böylece beyit bir yandan Hz. Nûh'un musibeti ile ilişkili iken diğer yandan - Fuzûlî'nin ifadesiyle- o musibetten daha şiddetli olan Kerbelâ hadisesine atıfta bulunmaktadır.

3. Zevk-ı fîğundan aceb yoh olsa göğsüm çâk çâk

Kim mürûr ilen bırakur rahneler dîvâre su

"Kılıç gibi bakışlarının zevkinden gönlümün parça parça olmasına şaşırma ki zaman geçtikçe (yavaş yavaş) su da duvarda yarıklar oluşturur."

Sevgili âşıkla ile muhatap olmaz; naz eder, kendini göstermez, ola ki sevgili bir bakış lütfetse o da şiddetli, hiddetli bir nazardır ve âşıkın sinisini parça parça eder ancak âşık bu durumdan oldukça memnundur. Çünkü delici, yaralayıcı, hiddetli de olsa bu sevgili ile bağ kurmak olarak değerlendirilip en büyük zevke dönüşür. Zaten âşıkın aradığı da, istediği de budur. Ondaki gelen her şey lütuf ve hayat vericidir. Kısaca, bu beyit, sevgiliden gelen her şeye razı olmak

ve en büyük zevk telakki etmek anlayışı üzerine kuruludur. Çünkü aşk, içinde her türlü zahmeti kabul etmek, rahmeti gözlemek, ne olursa olsun aşktan ve sevgiliden yüz çevirmemeyi gerektirir. İlahi aşk kavramı içerisinde de Allah'a âşık olan sâlik ilahi aşk yolunda yürürken masivanın her türlü nimetinden uzaklaşmaya çalışırken çeşitli şekillerde sınanır. Her bir sınavı, zorluğu geçmek için nefsinden fedakârlık yapar ve Allah'ın bir lütfuna erişmeyi amaç edinir. Ancak sızlanmaz, şikâyet etmez.

Hadikatü's-Süedâ'da, bu zemin üzerinde musibeti anlatılan üçüncü peygamber olan Hz. İbrâhim'in imtihan ve ibtilası karşımıza çıkar. Hz. İbrâhim'e verilen musibetlerde, önceki iki peygamberin musibetinde bahsi geçen üzüntü ve kederden ziyâde bir nevi mutluluk ve zevkin hâkim olduğu göze çarpmaktadır. Her iki musibette de Hz. İbrâhim'in tam bir teslimiyetle bu musibetlere katlandığı, şikâyet etmek şöyle dursun bunlardan memnun olduğu anlatılmaktadır. Bunlardan ilki Hz. İbrâhim'in ateşe atılmasıdır. Hz. İbrâhim ateşe atılırken yeryüzü meleğinin, kendisini kurtarma teklifini reddederek başına dostundan gelen musibetlerin kendisi için mutluluk kaynağı olduğunu ifade eder.

“Hazret-i Halîl eyitdi: Ey ummâl-ı kârhâne-i dünya ve ey huffâz-ı kavânîn-i nizâm-ı eşyâ salâh-ı bihbûduma benüm ihtiyârum ve dostdan gelen derdün dermânına benüm iktidârum yokdur.

*Derle horsend olan derdine dermân istemez
Zevk-i mihnet birle âşık râhat-ı cân istemez
Her kimi isterse cânân âlem-i ışkında ferd
Sabr idemez tenhâlîğa ensâr u a'vân istemez”* (Güngör, 1985, s.44).

Ardından Cebrail'in yardımını da reddetikten sonra Hz. İbrâhim'e nispetle söylenenler de bu durumu pekiştirmektedir:

*“Gâfîl olmaz derdden derde giriftâr olan eyleyen
Âşık-ı ârif degül derdini izhâr eyeleyen
El çekün ilâcından ki tahkîk itmişem
İstese sıhhat virür bîmâra bîmâr eyleyen”* (Güngör, 1985, s.44).

*“Men mahv-ı dostem hiç düşmen görmezem ki bu cefâları andan bilem
hâsâ ki dost cefâsından sana şikâyet kılam. Yef'alullâhu mâ-yeşâ⁵ ve yahkumu
mâ yurîd⁶.”* (Güngör, 1985, s. 46).

Hz. İbrâhim'in başına gelen musibetlerin ikincisi oğlu İsmali'i kurban etmesinin istenmesidir. Hz. İbrâhim'in, oğlu Hz. İsmâil'i kurban etmeye

⁵ İbrâhim, 14/27.

⁶ Mâide, 5/1.

götürmesi ile ilgili olarak anlatılanlarda Hz. İbrâhim'in eline hançer değil de tığ alması (Güngör, 1985, s.44), Hz. İsmâil'in de tıpkı babası gibi bu durumu can u gönülden kabul etmesi ve İblis'in iğvalarına karşı verdiği cevaplar sevgiliden gelen musibetin verdiği zevki anlatan bir başka örnektir.

“İblis-i la'in andan dahı me'yûs olup İsmâ'il'i tıfl görüp firibe kâbil-i tasavvur kılup eyitdi: Ey gül-i gülzâr-ı nübüvvet ve nihâl-i hadîka-i risâlet azîmetün ne yanadur? İsmâ'il eyitdi: Dost ziyâfet-hânesine. İblis eyitdi: Hâşâ İbrâhîm zebh itmek tedârikindedür. İsmâ'il eyitdi: Ey pîr-i gümrâh eğer benim katlüm ana emr olunmasa dahı anun itaati bana emr olunmuşdur inkıyâdında temerrüdüm yokdur husûsâ ki emr olunmuş ola. Şi'r

Cânımı cânân isterse minnet cânuma

Cân nedür kim anı kurbân itmeyem cânanuma” (Güngör, 1985, s.48-49).

(...)

“El-kıssa İsmâ'il o vâkıyı kendüye şeref-i rûzgâr bilüp ve ol saâdete mübâhât kılup eyitdi: yâ ebeti'f'al mâ tu'mer Ey peder-i büzürg-vâr İsmâ'il'e bedel var Hz. Celîl'e ivâz yokdur. Vâhid-i Mutlak dâmenin dut yoksa İsmâ'il gibi çokdur. İbrâhîm eyitdi: Ey Ferzend-i girâmî ne vasiyyetün var? İsmâ'il eyitdi: Ey mahdûm üç vasiyyetüm var, biri ol zaman ki katl-i a'zâ-yı cismümi muhkem bağlayasın ki iktizâyı elem-i tığ irüşdükte cism-i za'îfi bî-ihitiyâr ıztırâba salup harekâtümden sana bir asîb yettip mücib-i isyân olmayasın.” (Güngör, 1985, s.49-50)

Yine Hz. İbrâhim ve Hz. İsmâil'e nispetle söylenen beyitler de, bu beyitteki anlamı desteklemektedir.

“Cânile bizden hoşnûd olur cânânumuz

Câna minnetdür anun kurbânı olsun cânumuz” (Güngör, 1985, s.47).

“Cânımı cânân eger isterse minnet cânuma

Cân nedür kim anı kurbân itmeyem cânanuma” (Güngör, 1985, s.49).

“Çekmezem gam tökse kanum tığ-ı burrânun senün

Vehmün andandur ki pür-hûn ola dâmânun senün” (Güngör, 1985, s.50).

Bu beyitte dikkat çeken bir diğer husus da “suyun mürûr ile duvara rahneler bırakması” ifadesidir. Beyit, mürûr kelimesinin geçmek anlamı esas alınarak genellikle suyun duvardan geçmesi, geçerken de duvarda yarıklar bırakması şeklinde anlaşılmaktadır. Ancak *Hadikatü's-Süedâ*'nın Hz. İbrâhim ile ilgili bölümü göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde mürûr kelimesinin bir diğer anlamı olan “uğramak” anlamı ile de ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. İblis, Hz. İsmâil'in kurban edilmesi şeklindeki ilahi buyruğun yerine getirilmesine mani olmak için önce Hz. Hacer'in, sonra Hz. İbrâhim'in en son da Hz. İsmâil'in

yanına giderek -onlara uğrayarak- onları kandırmaya çalışır ve her üçünde de Allah'ın emrini yerine getirme hususunda tam bir teslimiyet görür. İblis'in bu durumu “*hânedân-ı hullete rahne bırakmak*” şeklinde ifade edilmiştir.

“(…) İblis ki muharrik-i silsile-i fesâd ve müessis-i binâ-yı udvân ü inâddur fırsat bulup azm kıldı ki hânedân-ı hullete rahne bıraka ve ma'mûre-i nübüvvetin Halîl'ün hîle ile yıka. Bir pîr-i sâlih sûretinde mütemessil olup Hâcer'ün hizmetine gelüp eyitdi.” (Güngör, 1985, s.47).

Hz. İbrâhim'in Hz. İsmâil'i kurban etme hadisesi anlatıldıktan sonra Hz. İbrâhim'in musibeti ile Hz. Hüseyin'in musibeti ilişkilendirilir. Bu bağlamda Hz. İbrâhim'in, Hz. Hüseyin'in musibetini öğrendiğinde çok üzüldüğü ve bu üzüntüsünden dolayı Hz. İsmâil'i kurban etme niyetinden daha fazla ecir kazandığı şeklindeki bir rivayet aktarılır:

“Hazret-i İzzet'den vahy geldi ki: Ey Halîl mecmû halkdan ziyâde kimi seversin? İbrâhîm Yâ Rab sana ma'lûmdur ki Hazret-i Muhammed'i ki efdal-i kâynâtdur. Hitâb geldi ki: “Muhammed'i ziyâde seversin yâ kendüni? İbrâhîm eyitdi: Hakkâ ki Muhammed'i. Hitâb geldi ki: Anun evlâdını ziyâde seversin yâ kendü evlâdını? İbrâhîm eyitdi: Anun evlâdını. Nidâ geldi ki: Ey Halîl anun e'azz-i evlâdını Kerbelâ'da şehîd iderler. İbrâhîm ol vâkıa istima'ından müteellim olup giryân oldukda nidâ geldi ki: Ey İbrâhîm mazlûm-ı Kerbelâ için bu mükdâr teellümün sevâbı oğlun kurbân itdüğün sevâbından ziyâdedür.” (Güngör, 1985, s.51-52).

Hz. Hüseyin'in şehadeti ile ilgili olarak Hz. Cebrail'in Hz. Peygamber'e söylediği “*Yâ Resûlallâh bu şehzâdelerin birini zehr-i cefâyla helâk kılup birinün tîg-ı bî-dirîğ ile bagrın çâk iderler.*” (Güngör, 1985, s. 54) ifadesinde Hz. Hüseyin'in tîğ ile bagrının çâk edilmesi ve Hz. İbrâhim'in Hz. İsmâil'i tîğ ile kurban etmek istemesi, her iki hadiseye de beyitte telmihte bulunulduğunu düşündürmektedir.

4. Vehm ile söyler dil-i mecrûh peykânın sözün

İhtiyât ilen içer her kimde olsa yâre su

“Yaralı gönül senin kirpiğinden korkarak söz eder ki zaten hasta da sakınarak, korkarak su içer.”

Kendinden önceki beyitle bağlantılı olarak, öncesinde sevgilinin lütuf olan yaralayıcı bakışlarına maruz kalan âşık, sevgilinin oka benzeyen kirpiklerinden bahsederken korkar, çünkü sinesi zaten yaralarla doludur.

Beyitte söz konusu edilenler *Hadîkatüs'-Süedâ*'da Hz. Eyyûb'un imtihanı ile ilgili olarak anlatılanları çağrıştırmaktadır. Beyitteki “*dil-i mecrûh*” ifadesi,

Hadikatüs'-Süedâ'da Hz. Eyyûb ile ilgili “*kalb-i hazin*” ve “*dil-i şikeste*” kavramları bağlamında değerlendirilebilir.

“*Bister-i belâ bîmârlarının ve bâdiye-i fenâ dil-fikârlarının biri Eyyûb-ı belâ-keşdür ki nevid-i inne'llâhe yuhibbu kulle kalbi hazînin*⁷ dili pâkin mahzen-i cevâhir-i iştiyâk-ı hüzn ü melâl itmiş ve akîde-i ene 'inde'l-munkesireti kulubihim hemîşe dil-i şikestesinde temekkün dutmuş.” (Güngör, 1985, s.80-81).

Hız. Eyyûb'un imtihana uğramasından evvel on iki oğlu ve çok fazla malı mülkü bulunmaktadır. Bunca nimete rağmen asla gurura kapılmaz ve mabudundan bir an bile gafil olmaz. Melekler, onun bu durumunun ihlastan değil minnet duygusundan kaynaklandığını ve bu nimetler elinden alınınca ibadet ve şükürden vazgeçeceğini düşünürler. Bunun üzerine Hz. Eyyûb imtihana tabi tutulur. Tüm malı mülkü bir şekilde yok olur ve on iki evladının hepsi ölür. Buna rağmen onun hâlâ ibadet ve şükre devam ettiğini gören melekler, onun sağlığının yerinde olduğunu ve eski durumuna yeniden dönme ümidiyle ibadete devam ettiğini düşünürler. Bunun üzerine kendisine hastalıklar musallat olur ve tüm bedenini kurtçuklar kaplar. Bu durumda Hz. Eyyûb yine zikir ve şükürüne devam eder. Kurtçuklar onun kalp ve diline musallat olunca Hz. Eyyûb bu durumun Allah'ı anmasına ve kulluk görevini hakkıyla yerine getirmesine engel olduğunu görünce Allah'tan kalb ve dilini kurtlardan korumasını niyaz eder (Güngör, 1985, s.81-83).

“*Ol zamâna dek ki kirmler zebân ü kalbine dahl itdiler ve tefekkür reh-güzârın bağlayup tezekkür ser-çeşmesin dutdılar. Eyyûb-ı bî-çâre feryâda geldi ve tazarru kıldı ki Rabbi ennî messeniye 'd-durru yanî bana zarâr müteveccih oldu zîrâ cemî-i elemde zikr ü fikrînle tesellî olurdum ve gam ü endûh gördükçe zikründen ferah ve fikründen tarab temennâ kılurdum. Hâlâ dil ki âlet-i fikrdür ve zebân ki sebeb-i zikrdür maraz târâcına gitmekdedür ve beni münâcâtdan me'yûs itmekdedür. Hâşâ ki bu hâle rızâ viresin ve bu bende-i muhlisi fikr ü zikrinden mahrûm revâ göresin.*” (Güngör, 1985, s.83).

Beyitte yer alan “dil-i mecruh” ifadesini kurtların musallat olduğu kalp, aynı şekilde îham yoluyla dil/lisan/zeban olarak anlamak mümkündür. Yani burada dil-i mecrûh ifadesi ile Hz. Eyyûb'un hastalığa yakalanmak üzere olan kalbi ve dili olarak yorumlanabilir. Beyit, yukarıda *Hadikatü's-Süedâ*'dan alınan bölümle birlikte düşünüldüğünde “dil”, mecruh olunca tefekkür ve tezekkür gider, bunun yerini de vehimler ve boş sözler alır. Bu sebeple “dil”in yani hem kalbin hem de dilin sâlim olması gerekir. Nitekim aşağıdaki dörtlükte de bu durum ifade edilmiştir.

⁷ Allah her kalbi mahzunu sever.

*“Zebân bülbül-i bâğ-ı zikr ü fenâdır
Dil âyîne-i hüsn-i sıdk u safâdur
Beni bî-dil ü bî-zebân koyma ya Rab
Ki bî-dillik ve bî-zebânlık belâdur”* (Güngör, 1985, s.83).

Fuzûlî, Hz. Eyyüb’un musibetini ve imtihanını başarı ile tamamlayıp Allah’ın eskiden sahip olduğu her şeyi daha fazlası ile ona yeniden verdiğini anlattıktan sonra Hz. Eyyüb’un musibeti ile Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’da yaşadıklarını karşılaştırır ve Hz. Hüseyin’in başına gelen musibetin daha zor olduğunu ifade eder.

Ey azîzler eger Eyyüb-ı sabûr fevt-i emvâl ve mevt-i evlâdla mütegayyir olmayup sabr kıldı şehîd-i Kerbelâ dahı hânümânın yağmâya virüp ve ihvân ü evlâd ü ensâbinun mevtin müşâhede kılup sâbir oldı ve egerçi Eyyüb’un bedeninde dört bin kırm-i hûn-hâr menzil dutdı şehîd-i Kerbelâ’nun teninde yüz bin peykân-ı âb-dâr karârgâh itdi (Güngör, 1985, s.84).

Beyitte hasta ve yaralı bir insan tasviri hâkimdir. Bu hastalık hali içinde kalp ve iham yolu ile dilin yaralı olması ise ifade dilen bir başka husustur. Hz. Eyyüb’un kalp ve dilinin kendisine musallat olan hastalıktan uzak tutulması için Allah’a yalvardığı meşhurdur. Yine Hz. Eyyüb’un ibtilasının tamamlanmasının ardından ayağını vurup yerden çıkardığı su ile yıkanıp yine aynı sudan içerek şifa bulması da Kur’ân’da bildirilen bir husustur. Hz. Eyyüb ile ilgili tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda beyitte Hz. Eyyüb’a yapılan telmih kendisini fazlası ile hissettirdiği görülecektir.

5. Suya virsün bâğbân gülzârı zahmet çekmesün

Bir gül açılmaz yüzün tek virse bin gülzâre su

“Bahçivan gül bahçesini suya versin (zayi etsin/bozsun) (gül yetiştireceğim diye) boşa uğraşmasın, bin tane tane gül ile uğraşsa/sulasa/baksa senin yüzün gibi(sevgilinin yüzü gibi) bir tanesini bile yetiştiremez.”

Beyitte bin gülzâre de su verilse Hz. Peygamber’in yüzü gibi güzel bir gülün açılmayacağı ifade edilmektedir. Ancak burada gül yetiştiren bağbanın kim olduğu konusu dikkat çeken bir husustur. Hz. Peygamber’i yetiştiren bağbanın Allah olması gerektiği düşüncesi, bağbanın başka gülleri yetiştiremeyeceği düşüncesi ile ortadan kalkmaktadır. Zira Allah kâdir-i mutlak ve dilediğini yapandır. Bu durumda bâğbânın farklı bir varlık olması gerekmektedir. Vedat Ali Tok da (2006, s. 146) aynı düşünceleri dile getirmekte ve bâğbânın mecazî bir anlam taşınması gerektiğini ifade etmektedir:

Buradaki “bâğbân” sözünün neye delâlet ettiği tam olarak açık değil. Gül'ü yetiştiren, Hz. Muhammed'i yaratan bâğbân ise eğer, O'nun, dilerse başka gülleri de yetiştirmesi kudreti dâhilindedir. Bu yüzden “bâğbân”ı mecâzî anlamda düşünmek doğru olmaz kanâatini taşıyorum.

Fuzûlî, *Hadikatü's-Süedâ*'da dehr için bâğbân kelimesini kullanmaktadır. Dehr bâğbânı ciğerden kan çeşmesini açarak gülşeni kan ile doyurmakta yani kana bulamaktadır:

*“Kıldı cellâd-ı felek hûn-rîzlik bünyâdını
İtdi zâhir devr-i zâlim âdet-i mu'tâdını
Bâğbân-ı dehr açup hûn-ı ciger ser-çeşmesin
Kan-ile sîrân kıldı gülşen-i bî-dâdını”* (Güngör, 1985, s.289).

Bu dörtlükte aynı mefhumu anlatmak için felek, devr ve dehr kelimeleri kullanılmıştır. Böylece beyitte bahsi geçen bâğbânın dehr ve felek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda gülzârın da “âlem, kâinat, mevcûdat” olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla beyit “dehr ve felek bağbanı ne kadar uğraşsa da âlem gülzârına senin gibi biri daha gelmez.” anlamına gelmektedir.

Hz. Peygamber'in yaratılmışların en üstünü ve son peygamber olduğu yani Allah'ın daha üstün bir kimseyi yaratmayacağı ve başka bir peygamber göndermeyeceği gibi sebeplerle bu beyitteki bâğbân Allah olarak düşünülebilsede beyitin geneline hâkim olan mana bâğbânın Allâh olamayacağını gösteriyor. Her şeyden önce beyitteki genel anlam “yüzün tek bir gül açılmayacak” olan zatın bâğbândan da bin gülzârdan da daha üstün olduğudur. İkincisi bâğbân bin gülzâre su verse bile yani gül yetiştirmeye çalışsa da yüzün gibi bir gül yetiştirmekten “aciz”dir. Böyle bir acziyetin ise Allah için düşünülemeyeceği izahtan varestedir. Bu sebeple beyitte geçen bâğbânı dehr ve felek olarak düşünmek daha isabetli görünmektedir.

Hz. Hüseyin'in ashabının bir kısmının Kербela'da şehit edilmesinin anlatılmasının ardından gelen şu beyit de “dehrin gülleri yok etmesi” anlamına sahiptir.

*“Dehr-i dûn her lahza bir nevres güli berbâd ider
Bûlbül-i bîçâre hasretler çeküp feryâd ider”* (Güngör, 1985, s.373).

Beyitte geçen bağbanın kim olduğuna *Hadikatü's-Süedâ*'da geçen yukarıdaki beyitle dehr şeklinde cevap verilerek sorunun çözüldüğü kanaatindeyiz. Yine beyitte Kербela'da güllerin solması anlamı ile olan ilişki de açıktır.

6. Ohşadabilmez gubârını muharrir hattuna

Hâme tek bahmakdan inse gözlerine kare su

“Kâtibin bakmaktan gözlerine tıpkı kalemde olduğu gibi kara su inse de yine gubarını senin hattına benzetemez”.

Beyitte; kâtip ve kalem ne kadar yazarsa yazsın senin çehrenin güzelliğine benzer güzellikte hat yazmaları mümkün değildir şeklinde bir anlam söz konusudur. *Hadikatu's-Süedâ*'da da Kerbela hadisesindeki musibetin denizler mürekkep olsa da asla tarif edilmeyeceğini ifade eden şu kıta yer almaktadır:

“Sûret-i tahrîre gelmez olsa deryâlar midâd
Şerh-i bî-dâd ü belâ-yı rezm-gâh-ı Kerbelâ
Kerbelâ'dan hasr olup 'âlemde her mihnet ki var
Bend kılmuşdur tarîk-i sabrı Şâh-ı Kerbelâ” (Güngör, 1985, s.350).

Beyitte geçen hat ve gubar kelimeleri ile ilgili olarak; bunların Hz. Peygamber'in mübarek çehresine konan Kerbelâ toprağının tozu olduğu düşünülebilir. *Hadikatü's-Süedâ*'da geçen aşağıdaki menkıbe bu düşüncüyü destekler mahiyettedir.

Hz. Hüseyin, Kerbelâ'ya gitmeden önce Medine'de Hz. Peygamber'in kabrinin başında bir gece, gece boyu ağlama, ibadet ve tesbihten sonra bir ara uykuya dalar ve rüyâsında Hz. Peygamber'i görür. Hz. Peygamber, Hz. Hüseyin'e Kerbelâ'da şehit olacağını ve cennette anne, baba ve ağabeyi ile buluşacağını söyler. Daha sonra Hz. Peygamber'in cemaline tozlar konmaya başlar:

“Esnâ-yı tekellümde İmâm-ı Hüseyin gördi ki Hazret-i Resûl'ün reng-i gül-günü zaferânî olmaktadır ve gîsû-yı mu'anberlerine gerd-i küdüret dutılmaktadır, muztarib olup suâl itdi ki: 'Ey gülzâr-ı nübüvvet ve ey serv-i cûybâr-ı risâlet bu ne alâmetdür?' Ol Hazret eyitdi: 'Ey nûr-i dîde-i Zehrâ ve ey ber-güzîde-i Âl-i Abâ bu gubâr-ı meydân-ı belâ yani eser-i rest-hîz-i hâk-ı Kerbelâ'dur. Bu gubâr-ı küdüretdür ki mir'âti cem'iyetünden Kerbelâ'da sûret-i sürûri nihân ider ve bu gerd-i mihnetdür ki musîbetün ilâmı için ol bâdiyeden âsmâna gider.'” (Güngör, 1985, s.264)

Beyitte geçen hat ve gubar kelimelerinin yukarıda bahsi geçen Hz. Peygamber'in yüzüne konan Kerbela tozu ve toprağı olduğunu düşünmekteyiz. Böylece beyitte bir yandan Hz. Peygamber'in çehresinin güzelliği anlatılırken diğer yandan Kerbela hadisesi sebebiyle onun yüzüne çöken matem ve üzüntü dile getirilmektedir.

7. Arızın yâdıyla nemnâk olsa müjgânım nola

Zâyi olmaz gül temennâsıyla virmek hâre su

“Yanağını anarak/düşünerek kirpiklerim ıslansa da güller açılınsın diye arzu ederken verilen sudan diken de faydalansa boşa değildir.”

Beyitte sevgilinin yanağını anarak ona duyulan özlem sebebiyle gözlerin yaşarması anlatılmaktadır. Bu beyitte ifade edilmek istenenler Hz. Yakûb'u, onun Hz. Yûsuf'a olan özlemini ve bu özlem ile devamlı surette ağlamasını hatıra getirmektedir. Nitekim *Hadikatü's-Süedâ*'da Hz. Yûsuf ve Hz. Yakûb'un kıssası detaylı denilebilecek bir tarzda işlenmiştir ve anlatılanlar beyitte ifadesini bulan mana ile büyük ölçüde uyuşmaktadır.

Hz. Yakûb, Hz. Yûsuf'u ağabeyleri ile sahraya gönderirken Kenan şehrinin dışına kadar onları uğurlar ve orada bir ağacın altında Hz. Yûsuf ile vedalaşır. Hz. Yakûb, Hz. Yûsuf'u bağrına basar ve yüzünü yüzüne sürer.

“Anlar şehirden çıkıp Şeceretü'l-Veda'a yetdükden sonra ya'küb dahi müteâkib geliüp Yûsuf'u ihtiyârsız bağrına basup yüzün yüzine sürüp eyitdi: Ey evlâd-ı emcâd beni Yûsuf mahabbetinde ma'zûr dututn ki ihtiyârla degül. Beyt:

Lezzet-i zevk-i cemâli dem-be-dem efzûn olur

Ârızın gördükce göz gönlüm beter meftûn olur” (Güngör, 1985, s.57).

Hz. Yakûb'un, Hz. Yûsuf'un “arız”ını en son gördüğü an da veda ağacının altındaki bu vedalaşmadır. Hz. Yakûb daha sonra on yıllar boyunca Hz. Yûsuf'u göremeyecek ve arızının yâdıyla devamlı gözyaşı dökcektir.

Hz. Yakûb, Hz. Yûsuf'u ağabeyleri ile göndermesinin hemen ardından pişman olmuş ve onun hasreti ile pişmanlık gözyaşları dökmeye başlamıştır.

“Rivâyetdür ki Yakûb evlâdla vedâ itdüğü menzilden müteharrik olmayup ol müsâfirlerün mürâcaatına intizâr çekerdı ve lahza lahza yâd-ı ruhsâr-ı Yûsuf idüp âh-ı hasret çeküp dîdeden eşk-i nedâmet dökerdi.” (Güngör, 1985, s.65).

Hz. Yakûb, Hz. Yûsuf'un ortadan kaybolmasının ardından evinde duramaz ve beytü'l-ahzana çekilir gece gündüz ağlayıp inler. Hz. Yakûb'un ağlayıp inleyişleri gökteki melekleri bile etkiler. Melekler, Hz. Yakûb için Allah'a niyazda bulunurlar:

“Cebra'îl eyitdi: Yâ Ya'küb ebkeyte bi-bukâ'ike'l-melâ'ikete. Ya'küb eyitdi: Ey Cebra'îl Beyt:

Beste-i dâm-ı gam-ı hicrân-ı yârem neyelerem

'Ayb kılman giryemi bî-ihitiyârem neyelerem

Ya'kûb'un âb-ı çeşm-i eşk-bârı bir mertebede ruhsat-ı cereyân buldı ki sevâd-ı merdüm-i çeşmin beyâz-ı dîdeden mahv kıldı." (Güngör, 1985, s.68-69).

Hz. Yakûb ve Hz. Yûsuf'un kıssaları anlatılırken de yaşanan bu sıkıntılar sık sık Hz. Hüseyin'in musibeti ile karşılaştırılmakta ve Hz. Hüseyin'in yaşadığı zorluklar dile getirilmektedir (Güngör, 1985, s. 70-80):

"Âyâ eger Ya'kûb-ı perîşân Yûsuf-ı huçeste-hisâli ol zilletle görseydi n'olurdu hâli ve eger Hazret-i Mustafâ Kerbelâ'da Hüseyin'ün ahvâline müşâhede kılseydi ne gâyete yeterdi mihnet ü melâli."

Yine bu bölümde Hz. Hüseyin ve Kerbela şehitlerine ömür boyu gözyaşı döken İmam Zeynelabidin'in durumu ile Hz. Yakûb'un durumu ile ilişkilendirilmektedir:

"Nakldür ki Hazret-i İmâm Zeyne'l-âbidîn vâkı'a-yı Kerbelâ'dan sonra hemîşe giryândı iltimâs itdiler ki Yâ İmam kesret-i bükâyla ikdâm itme sabr it. Ol Hazret buyurdu ki: 'Ey azîzler beni ma'zûr dutun.' Şi'r

*Bir oğlından cüdâ düşmişdi Ya'kûb
Hücûm-ı girye kılmışdı gözün kûr
Aceb mi girye kılsam ben ki düşdüm
Nce Yûsuf gibi ma'sûmdan dür"*

"Hazret-i Ya'kûb peygamber-i mürseldi on iki oğlından biri gâyib oldukda ve gâyibün dahi visâline recâ hasil iken ol kadar ağladı ki nokta-i sevâd-ı dîdesin tîg-i seyl-i sirişk hâk kıldı. Ben ki vâlid-i büzürg-vârüm ve a'mâm-ı âli-mikdârüm ve ihvânü bülend-iktidârüm huzurumda şehâdet buldılar ve bî-ümmîd mürâca'at-ı âlem-i bekâya teveccüh kıldılar girye kılsam aceb midir?" (Güngör, 1985, s.69).

Yine *Hadikatü's-Süedâ*'nın farklı yerlerinde Hz. Hüseyin ve Kerbela hadisesi için ağlamanın "zayi olmayacağı" özellikle vurgulanmıştır.

*Hâk-ı pâk-ı Kerbelâ'dur ol mübârek buk'a kim
Anda tahsîl-i metâlib eylemek âsân olur
Eşk tökmek âh çekmek zâyi olmaz rûz-ı haşr
Kam-bahş-ı çeşm-i pür-hûn u dil-i süzân olur
Eşk-i alün katresi gülberg-i gülzâr-ı bihişt
Dûd-ı âhun meddi nahl-ı ravza-i rıdvân olur* (Güngör, 1985, s.24).

*Ehl-i Beyt'ün yâd idüp her lahza âb-ı dîdesin
Zâyi olmaz eşk dökmek dîde-i hûn-bârdan
Bu musîbet eşkinün her katresine rûz-ı haşr
Ecrdür bin bahr-ı rahmet İzid-i Cebbâr'dan* (Güngör, 1985, s.88).

Fuzûlî'nin Hz. Yakûb ve Hz. Yûsuf'un musibetini anlattığı ve onların musibetini Hz. Hüseyin'in musibeti ile karşılaştırdığı bölümlerdeki ifade ve mana ile Su Kasidesi'nin bu beyti arasındaki benzerlik dikkat çekicidir. Bu da önceki beyitlerin her birinin bir peygamberin kıssasına telmihte bulunduğu gibi bu beytin de Hz. Yakûb ve Hz. Yûsuf kıssasına telmihte bulunduğunu göstermektedir.

8. Gam günü itme dil-i bîmârdan tîgun dirîg

Hayrdur virmek karanu gecede bîmâre su

“Elemli/acılı günlerde hasta gönlümü “kılıca benzeyen” kirpiklerinden uzak etme, zira karanlık gecede hastaya su vermek hayırdır.”

Bu beyitte geçen “gam günü” ve “karanu gece” ifadeleri Aşura günü ile ondan önceki geceyi çağrıştırmaktadır. Fuzûlî, *Hadikatü's-Süedâ*'da Aşura günü ve önceki gecede yaşananları ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır. Beyitteki karanu gecede bîmâre su vermenin hayır olduğu ifadesi Hz. Hüseyin'in gam gününden önceki son gecesini yakınları ile vedalaşıp ibadetle geçirmek için düşman ordusundan mühlet talep etmesi ve onların da bu mühleti vermesini akla getirmektedir.

“Râvî-i rivâyet-i ciger-sûz ve nâkıl-i hikâyât-ı gam endûz bu tarzla tertîb-i sufûf-ı ma'rekeye kelâm virmiş ve bu tarzla silsile-i rivâyet-i tahkîke getirmiş ki çün şeb-i Aşûrâ Hazret-i Sultân-ı Kerbelâ leşker-i a'dâdan tetmîm-i şerâvit-i ibâdet ve takdîm-i merâsim-i özr-i ashâb-ı itâat için mühlet taleb kılup ol istid'â icâbete yetüp endîşe-i harbden fi'l-cümle fâriğ olup tevâb'i ü levâhıkla ibâdete iştigâl itdi ve sabâha dek zükûr ü inâsdan zemzeme-i tekbîr ü tehlîlin savâmi-i melekûta yetdi.” (Güngör, 1985, s.350).

Fuzûlî “karanu gece”nin ardından devamında ise gam gününün gelmesini ise şu şekilde tasvir etmektedir:

“Egerçi Mesîhâ, dâmen-i hurşîdi dutup tulu'ndan men iderdi ki eşi''a-i envâr-ı şehîd-i Kerbelâ'ya sihâm-ı belâ olmaya ve gendûn seher ebvâbın mesdûd itmişdi ki subh-ı kâzibin dem-i serdinden Şâh-ı Kerbelâ'nun şem'-i hayâtı intifâ bulmaya.” (Güngör, 1985, s.351).

Yine beyitte gam günü “tîg” dil-i bîmârdan esirgenmemesi, Aşura günü Hz. Hüseyin ve ashabının şehit edilmeleri hadisesine atıf olarak yorumlanabilir.

SONUÇ

Fuzûlî, hem kendi dönemi içinde hem de sonrasında etki sahibi olmuş ve sesini yüzyıllar sonra bile duyurabilmiştir. Şiirin anlam dünyasının derinliği, şairlik kabiliyeti ve esaslarını çizerek oluşturduğu şiir, şairi günümüze kadar beğenilen, ilham alınan ve geçilememiş bir sanat telakkisine ulaştırmıştır. Su Kasidesi de Fuzûlî'nin en fazla öne çıkan şiirlerinde biridir. Naat olması hasebiyle Hz. Muhammed'e atfedilen şerhler günümüz bilim adamlarınca değerlendirilmiş ve yayına dökülmüştür. Ancak şairin diğer eserlerine bakıldığında her eserinde bir diğerinin izini sürmek de mümkün görünmektedir. Nihayetinde bütün eserlerini aynı edebiyat sınırları içinde oluşturmuş ve aynı zevk ve sanat çerçevesinde teşekkül ettirmiştir. Bu açılardan bakıldığında Su Kasidesi'nin anlam dünyası değerlendirilirken şairin bir diğer eseri olan Hadikatü's-Süedâ kaynaklı bir alt okuma gerçekleştirildiğinde bütünleşen, birbirini tamamlayan anlam çerçevesi yakalanmıştır.

Sonuç itibariyle ilk beyitte; gönülde yanan ateşi hiçbir su söndüremez derken derdin büyüklüğü ve çaresizliği vurgulanırken alt anlam itibariyle; Hz. Hüseyin'in maruz kaldığı hadiseden dolayı ağlamanın sonucu değiştirmeyeceği ve Hz. Âdem'in ağlayışı ile affin müjdelenmesi arayışı sezdirilmektedir. İkinci beyitte; Hadikatü's-Süedâ'nın musibetini anlattığı ikinci Peygamber olan Hz. Nûh ile ilişkili bir şekilde sürdürülmektedir. Hz. Nûh'un hadisesi ile beyit arasındaki anlam benzerliği iligi çekicidir. Beyitte Hz. Nûh hadisesine dikkat çekilirken aynı zamanda bu olayın sonuçlarının dahi Hz. Hüseyin hadisesine nazaran daha az acı verdiği dile getirilir. Takip edilen diğer beyitlerde de yine anlam ilişkileri devam eder. Hz. Hüseyin'in şehadeti ile ilgili olarak Hz. Cebraîl'in Hz. Peygamber'e söylediği "*Yâ Resûlallâh bu şehzâdelerin birini zehr-i cefâyla helâk kılup birinün tîg-ı bî-dirîg ile bagrın çâk iderler.*" (Güngör, 1985, s.54) ifadesinde Hz. Hüseyin'in tîg ile bağrının çâk edilmesi ve Hz. İbrâhim'in Hz. İsmâil'i tîg ile kurban etmek istemesi, her iki hadiseye de beyitte telmihte bulunulduğunu düşündürmektedir. Diğer beyitte hasta ve yaralı bir insan tasviri hâkimdir. Bu hastalık dil ve gönül ile ilişkilendirilirken akla telmih yolu ile Hz. Eyyüb'un yaşadıkları gelir. Ardından yine Hz. Hüseyin'in yaşadıklarına, Hz. Yûsuf ve Yakûb peygamberlerin kıssalarına telmihler yapılarak metinde alt anlam katmanları oluşturulmuştur.

Kısaca; şair Su Kasidesi'nin makaleye konu edilen ilk sekiz beyiti ile Hadikatü's-Süedâ'nın ilk kısımları arasında paralel anlam dünyası oluşturarak burada anlatılan peygamberlerin musibetlerini Hz. Hüseyin hadisesi ile karşılaştırmış ve Hz. Hüseyin'in yaşadığı acıyı daha şiddetli bulmuştur. Böylece, Hz. Muhammed'in vefatı sonrasında iktidar hırsı ile, onun âlinin bu şekilde

aşağılanarak katledilmeleri hadisesinin büyüklüğü, İslam dünyasını fikren ve siyaseten bölen bir sonuçla hitama ermesini bir kez daha hatırlatmıştır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akyüz, K., Beken, S., & Yüksel, S. (1990). *Fuzûlî Divanı*. Akçağ Yayınları.
- Ayan, Hüseyin. (1981). *Leylâ vü Mecnûn*. Dergâh Yayınları.
- Büyükkara, M. A. (2002). Kerbela'dan İnkılab'a: İmâmî-Şîî Şehadet düşüncesi ve problemleri. *AÜİFD*, XLIII(2), 211-247, https://doi.org/10.1501/Ilhfak_0000000103
- Dilçin, C. (2001). *Fuzûlî Divanı Üzerine Notlar*. Harvard University.
- Doğan, M. N. (1998). *Fuzûlî: Hayatı-Sanatı-Eserleri*. Boğaziçi Yayınları.
- Gölpınarlı, A. (1961). *Fuzûlî Dîvânı: Ön-söz, Gazeller, Terkipler, Kit'alar, Rubâiler, Lûgatçe, İndeks, Fihrist*. İnkılâp Kitabevi.
- Güngör, Ş. (1985). *Fuzûlî'nin Hadikatu's-Suada'sı Tanıtılması, Değerlendirmesi ve Metnin Edisyon Kitiği*. Yayınlanmamış doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Karahan, A. (1989). *Fuzûlî Muhiti, Hayatı ve Edebi Şahsiyeti*. Kültür Bakanlığı.
- Kürkçüoğlu, K. E. (1955). *Beng ü Bâde*. Maarif Basımevi,
- Kürkçüoğlu, K. E. (1956). *Rind ü Zâhid*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Mazioğlu, H. (1951). *Fuzûlî-Hâfız: İki Şair Arasında Karşılaştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
- Mazioğlu, H. (1997). *Fuzûlî Üzerine Makaleler*. Türk Dil Kurumu.
- EL-Meclisî, M. B. (1414). *Bihâru'l-Envâr*. Müessesetü'l-Vefâ.
- Nişaburî, H. (2002/1422). *Müstedrek'üs-Sahihayn*. Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- Olgun, T. (1936). *Fuzûlî'ye Dair*. Selâmet Basımevi.
- Refioğlu, S.R. (1945). *Fuzûlî*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Tarlan, A. N. (1950). *Fuzûlî'nin Farsça Divanı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Tarlan, A. N. (2013). *Fuzûlî Divanı Şerhi*. Akçağ Yayınları.
- Tok, V. A. (2006). Su Kasidesi'nden beş beyit üzerine bir şerh denemesi. *Yedi İklim*, XIX/194, 146.
- Üzgör, T. (1990) *Türkçe Dîvân Dibâceleri*. Kültür Bakanlığı.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: XVI. One of the greatest poets of the 20th century, his style and poetry both in his own period and in the following period, he has been the basis for parallels who have given inspiration to many poets with his understanding of poetry. He answered the “How should poetry be?” question in his preamble and drew the principles of his poetics. According to Fuzuli, poetry must be blended with science. Otherwise, the poem is worthless. The kneading of poetry with science is also important since it will give the opportunity to the depth of meaning in reciting the poem, the poet realized this and carried his poem out of a real, metaphorical meaning and formed the poem that was divided into layers of meaning as it was read. In this context should be considered that; While Fuzûlî's poems are divided into layers of meaning, both as literature; as well as the poet expresses, the limits of were forced by taking into account the knowledge of the period of mental and religious sciences.

Aim and Method: In the study, it will be tried to reinterpret Fuzûlî's "Su Kasidesi", which is very popular and read in every period, with Hadikatü's-Süedâ, which belongs to the poet himself.

Results: Fuzuli had an influence both in his own time and afterwards and was able to make his voice heard even centuries later. The poem, which he created by drawing the depth, poetic ability and principles of his poetry's world of meaning, has brought the poet to a view of art that has been admired, inspired and not surpassed until today. “Su Kasidesi” is one of Fuzûlî's most prominent poems. Because it is a eulogy, the commentaries attributed to the Prophet Muhammad have been evaluated and published by today's scientists. However, when we look at the other works of the poet, it seems possible to trace the other in each of his works. In the end, he created all his works within the boundaries of the same literature and formed them within the framework of the same taste and art. From these perspectives, the semantic world of Su Kasidesi. While being evaluated, a sub-reading originating from another work of the poet Hadikatü's-Süedâ was realized, and the meaning frame that integrated and complemented each other was captured.

As a result, in the first couplet; While saying that no water can extinguish the fire that burns in the heart, while emphasizing the magnitude and despair of the problem, in the lower sense; crying not change the result of the event Hz.Husayn was exposed to, and with the crying of Hz.Adam, the search for the good news of forgiveness is implied. In the second couplet; It is continued in relation to the second Prophet, Prophet Noah, in which Hadikatü's-Süedâ tells about his calamity. The similarity in meaning between Noah's case and the couplet is

interesting. While drawing attention to the event of Prophet Noah in the couplet, it is also stated that even the consequences of this event are less painful than the event of Hz.Husayn. In the other following couplets, meaning relations continue.

Regarding the martyrdom of Hz.Husayn, Gabriel said to the Prophet, "O Messenger of Allah, they will destroy one of these princes with poison and rip open the chest of one of them with a sword." As mentioned by (Güngör, 1985, p. 54) in his statement, Hz.Husayn's bosom being teared with a sword and the fact that Hz.Ibrahim wanted to sacrifice Ismail with a sword suggests that both events are mentioned in the couplet. In the other couplet, the depiction of a sick and injured person is dominant. this disease. While being associated with language and heart, it is a reference to Hz. Eyyub's experiences that come to pass. Then again, references are made to the experiences of Hz.Husayn in the text, and to the stories of the prophets Hz.Yusuf and Yakub, through that sub-meaning layers are created. Briefly; He created a parallel world of meaning between the first eight couplets of the poem Su Kasidesi, which is the subject of the article, and the first parts of Hadikatü's-Süedâ, and compared the calamities of the prophets described here with the event of Hz.Husayn and found his pain more severe. Thus, after the death of the Prophet Muhammad, the greed for power and the enormity of the murder of his descendants by humiliation in this way reminded us once again that it ended with a result that divided the Islamic world intellectually and politically.